

Daiva Banikonienė
LDM Radvilų rūmų muziejus
Vilniaus g. 24, Vilnius
Tel. (8 5) 212 1477
El. p. daiva.banikoniene@gmail.com

DAIVA BANIKONIENĖ

Tarpinstitucinė edukacinė programa „Muziejus – tapatybės ir atminties saugykla: kūrybiško mokymosi šaltinis ir erdvė“

Publikacijoje aptariamos 2018 m. Lietuvos dailės muziejuje (LDM) įgyvendinto ilgalaikio projekto veiklos, kurių metu atsiskleidė, kaip metodiškai kuriant mokymosi erdvę, pasikvietus į talką profesionalius kūrėjus, mokytojus ir kitus specialistus, suteikiami nauji impulsai edukacijos vystymui, kokios naujai kuriamos šios srities edukacinės veiklos ir metodinės priemonės gali būti naudojamos siekiant efektyvesnio dalyvių įsitraukimo į muziejų edukacines programas.

Reikšminiai žodžiai: muziejus, projektas, edukacinės programos, ekskursijos, kūrybinės dirbtuvės, integruotos pamokos.

Muziejaus pedagogikos tikslas – siekti rinkinių prieinamumo visoms, nors ir labai skirtingoms (įvairaus amžiaus, išsilavinimo), lankytojų grupėms. Vokiečių didakto D. Herles (1996 m.) nuomone, muziejuje turėtų būti reikalaujama aukščiausio lygio pedagogikos, taip pat tam tikros srities mokslo ir pedagogikos sąveikos. Ugdymo procesai netradicinėje aplinkoje suteikia dalyviams naujų įspūdžių, žinių, skatina dažniau lankyti kultūrinėje aplinkoje bei vertinti muziejų kaip mokymosi šaltinį. Tai, kad šiuolaikinis muziejus kaip metodiškai kuriama kontekstualaus mokymosi erdvė yra aktualus, rodo aktyvios kultūros ir švietimo srityse vykstančios diskusijos kultūrinio ugdymo klausimais. Vienas iš svarbiausių XVII Lietuvos Respublikos Vyriausybės uždavinių – kultūrinis įvairaus amžiaus vaikų ir jaunuolių ugdymas. Šiuo tikslu buvo numatyta sukurti sistemą, kuri užtikrintų kultūros edukacijos prieinamumą ir kokybę.

LDM nuolat rengiamos ir įgyvendinamos edukacinės programos, projektai. Programų tikslas – atskleisti lankytojams veikiančių ekspozicijų

Palangos gintaro muziejus,
edukacinė programa
„Gintaras iš vidaus“.

Fot. Miglė Jonaitienė

bei parodų turinį. Edukaciniai užsiėmimai, organizuojami įvairaus amžiaus vaikams ir jaunimui, yra produktyvų bendradarbiavimą tarp skirtingų institucijų skatinanti iniciatyva. 2015 m. LDM pradėtas įgyvendinti Kultūros rėmimo fondo finansuojamas projektas – tarpinstitucinė edukacinė programa „Muziejus – tapatybės ir atminties saugykla: kūrybiško mokymosi šaltinis ir erdvė“. Ši kompleksinė projekto paraiška kasmet papildoma naujais sumanymais.

2018 metų projekto veikla, nukreipta į muziejaus atminties ir šaltinio aktualizavimą, jungė septynių LDM padalinių – Taikomosios dailės ir dizaino muziejaus, Radvilų rūmų muziejaus, Vilniaus paveikslų galerijos, Nacionalinės dailės galerijos, Palangos gintaro muziejaus, Prano Domšaičio galerijos, Miniatiūrų muziejaus – kryptingas edukacines veiklas, kuriomis buvo metodiškai kuriama kontekstualaus mokymosi erdvė vaikams ir jaunimui.

Tęstinės ir naujos edukacinės programos

Kuriant mokymosi erdvę šiuose muziejuose, buvo į talką pakviesti profesionalūs kūrėjai, mokytojai ir kiti specialistai, galintys suteikti naujų impulsų edukacinei veiklai vystyti. LDM Palangos gintaro muziejuje, bendradarbiaujant su profesoriumi Sigitu Podėnu, dailininke Gražina Oškinyte-Eimanavičiene, Palangos švietimo įstaigomis, buvo parengta ir įgyvendinta programa „Gintaras iš vidaus“. Įgyvendinant šią programą specialistai konsultavo muziejaus darbuotojus, o edukacinių užsiėmimų dalyviams buvo pristatyti muziejaus fondų rinkiniai. LDM Palangos gintaro muziejus turi gausią gintaro kolekciją. Pristatant ją buvo siekiama supažindinti dalyvius su rinkiniais, gintaro formomis, spalvų spektru ir kitomis gamtinėmis savybėmis. Naudodamasis mikroskopais, kompiuteriais kiekvienas programos dalyvis galėjo individualiai tyrinėti

Prano Domšaičio galerija,
edukacinė veikla „Gėlės
gratažo technika“

Fot. Sandra Laugalytė

pasirinkto gintaro inkluzus, o kūrybinėje programos dalyje, pasitelkdamas dailės raiškos priemones – įamžinti gintaro formas, atspalvius.

LDM Prano Domšaičio galerijoje bendradarbiaujant su mokytojais dailininkais Sergejumi Plotnikovu, Rita Budvytyte, Žaklina Peseckaite ir Klaipėdos miesto švietimo įstaigomis, buvo parengta ir įgyvendinta programa „Aš ir muziejus“, skirta įvairaus amžiaus, poreikių vaikų ir jaunimo grupėms. Rengiant programą mokytojai dailininkai konsultavo muziejininkus. Buvo pristatytos įvairios dailės technikos, inicijuotos diskusijos su edukacinių veiklų dalyviais, įrašyti dalyvių pasisakymai. Šios programos veiklomis buvo siekiama ugdyti dalyvių kūrybiškumą, kritiškumą bei skatinama drąsiau išreikšti mintis. Vasaros metu kai kurie programos „Aš ir muziejus“ edukaciniai užsiėmimai vyko LDM Miniatiūrų muziejuje Juodkrantėje. Atnaujintos programos „Aš, atostogos ir muziejus“ užsiėmimų ciklą papildė naujos edukacinės veiklos, parengtos orientuojantis į muziejaus specialiąsias parodas ir plenero temas. Galerijoje yra numatyta surengti programų „Aš ir muziejus“ bei „Aš, atostogos ir muziejus“ edukacinių užsiėmimų metu dalyvių sukurtų grafikos, tapybos, skulptūros kūrybos darbų parodą. Ją papildys garso įrašai, kuriuose užfiksuotas dalyvių požiūris į jų santykį su muziejumi.

LDM Nacionalinėje dailės galerijoje (NDG) 2018 m. buvo tęsiama programa „Jaunasis muziejus“, skirta vyresnių klasių mokiniams. Programą koordinavo kviestinis lektorius Vaidas Gecevičius. Įgyvendinant programą siekta skatinti jaunuolius naujai pažvelgti į muziejų, aktyviau tyrinėti ekspozicines erdves, susipažinti su muziejaus darbuotojais,

Nacionalinė dailės galerija,
tęstinė programa „Vaikų
vasaros stovykla“

Fot. Povilas Šnaras

Nacionalinė dailės galerija,
tęstinė programa „Jaunas
muziejus“

Lauros Grigaliūnaitės dizainas

išsikelti komandinį iššūkį, ieškoti kūrybinių sprendimų bei savarankiškai rengti edukacines veiklas ir renginius bendraamžiams. 2018 m. programos veikla įgyvendinta bendradarbiaujant su Vilniaus Vladislovo Sirokomlės gimnazija. Antroji NDG tęstinė programa – „Vaikų vasaros stovykla“. Į šios programos veiklas dalis vaikų buvo įtraukti iš socialinės rizikos šeimų. Tokia integracija sudaro galimybę dalyviams

labiau pasitikėti savimi bei mažina socialinę atskirtį. 2018 m. stovyklos programa buvo susieta su šimto metų Lietuvos dizaino apžvalgine paroda. Bendradarbiaujant su kviestiniu lektoriumi Simonu Tarvydu, įgyvendintos kūrybinės dirbtuvės, vaikams pristatyta estetinė, funkcinė, filosofinė eksponatų reikšmė.

Teminės ekskursijos, kūrybinės dirbtuvės, integruotos pamokos

LDM Radvilų rūmų muziejuje, bendradarbiaujant su Vilniaus miesto švietimo įstaigomis, mokytojais, rengtos integruotos tęstinės fizikos, dailės, tikybos pamokos. Tokių integruotų pamokų tikslas – ne tik suteikti mokiniams kuo daugiau informacijos, bet ir „išjudinti“ jų vizualinę mąstymą. Pristatant ir analizuojant nuolatinės ekspozicijos „Vakarų Europos dailė XVI–XIX a.“ kūrinius, mokiniai mokėsi pastebėti daiktus, įamžintus įvykius arba reiškinius, nevienpusiškai, netradiciškai, įžvelgiant ne tik akivaizdžias, bet ir „paslėptas“ įvykių savybes bei sąsajas.

Radvilų rūmų muziejus,
integruota tikybos pamoka
„Biblijos abėcėlė“.

Fot. Gintarė Romeikaitė

—
Radvilų rūmų muziejus,
integruota fizikos ir dailės
pamoka „Camera obscura –
tamsioji kamera“.

Fot. Fot. Gintarė Romeikaitė

Tyrinėdami meno kūrinis ir aktualius fizikos prietaisus mokiniai turi galimybę sužinoti jų praktinio panaudojimo galimybes, ugdyti gebėjimą pritaikyti gamtos bei meno pasaulį aiškinančias žinias, tyrimų metodus, kartu stiprindami mokslinę bei estetinę nuovoką. 2018 m. integruotų pamokų ciklas papildytas naujomis temomis, užduotimis ir metodinėmis priemonėmis – užduočių lapais, specialiomis skaidrėmis.

Naujas NDG parodas ir nuolatinę ekspoziciją lydėjo kūrybinių dirbtuvių, ekskursijų ciklas, sudaręs galimybę dalyviams giliai ir iš skirtingų perspektyvų pažinti galerijoje eksponuojamus kūrinius.

Bendradarbiaujant su kviestiniais lektoriais, menininkais, dizaineriais, architektais, meno kritikais, 2018 m. surengtų edukacinių užsiėmimų metu buvo siekiama dalyvius supažindinti su parodose pristatomų žinomų Lietuvos ir užsienio šalių menininkų kūryba. Kūrybiškai interpretuojant aptariamą temą, dalyviai buvo įtraukiami į diskusijas, skatinant jų kritiškumą, keliant klausimus, siejant nagrinėjamas temas su asmenine ir visuomenės patirtimi, istorija ir dabartimi. Jiems taip pat buvo sudaromos galimybės praktiškai pažinti dailės raiškos technikas, architektūros ir dizaino eksperimentus, panaudoti meno ir mokslo žinias kūrybinėse veiklose. Pasak NDG edukatorių, vykdant edukacinę veiklą, iš praktinių užsiėmimų galima suprasti, kad jaunimui patraukliau mokytis iš jiems pažįstamų autoritetų patirčių ar aktyvių visuomenės veikėjų, savo srities profesionalų. Siekiant atliepti šį jaunimo lūkestį, buvo surengtas kviestinių lektorių ekskursijų ciklas po nuolatinę ekspoziciją „XX a. Lietuvos dailė“.

LDM padalinuose – Radvilų rūmų muziejuje, Vilniaus paveikslų galerijoje, Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje, bendradarbiaujant su Vilniaus specialiosiomis ugdymo įstaigomis, 2018 m. įgyvendintas tęstinis kūrybinių dirbtuvių ciklas, skirtas specialių poreikių ir elgesio sutrikimų turintiems vaikams, jaunuoliams. Atsižvelgiant į dalyvių specialius poreikius ir galimybes, užsiėmimų metu buvo siekiama padėti susikurti asmeninį santykį su meno kūriniais bei skatinama aktyviai dalyvauti kūrybinėse veiklose. Interaktyvus įsitraukimas į kūrybines veiklas edukacinių užsiėmimų dalyviams suteikia daug teigiamų emocijų.

Apibendrinant galima teigti, kad, siekiant aiškiai apibrėžtų ir konkrečių didaktinės veiklos tikslų, LDM plėtojant edukacinę veiklą stengiamasi kuo paveikiau perteikti žinias, nuolat bendradarbiaujama su tikslinėmis grupėmis, tikslingai taikomas joms specialiai parengtas turinys.

Literatūra ir šaltiniai

1. Herles D. *Das Museum und die Dinge. Wissenschaft. Praentation. Pedagogik*, Frankfurt, New York: Campus verlag, 1996.
2. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2018 metų veiklos ataskaita, prieiga internete https://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/KM%202018%20m_%20veiklos%20ataskaita_SKELBIMUI.pdf (žiūrėta 2019-04-25).

Inter-Institutional Educational Programme “Museum as a Repository of Identity and Memory: A Source and Space for Creative Learning”

DAIVA BANIKONIENĖ

The Lithuanian Art Museum (LDM) is constantly preparing and implementing educational programmes and projects. The goal of such programmes is to introduce visitors to the contents of ongoing displays and exhibitions. Educational classes are offered for children and youths of various ages and serve as an initiative to encourage productive collaboration between different institutions. In 2015, LDM began to implement the project / inter-institutional educational programme Museum as a Repository of Identity and Memory: A Source and Space for Creative Learning. Each year, this combined project application is supplemented with new ideas. In 2018, the project activities were focused on making the museum a relevant source of memory, and combined purposeful educational work of seven branches of LDM: Museum of Applied Arts and Design, Museum of the Radvilas Palace, Vilnius Picture Gallery, National Gallery of Art, Palanga Amber Museum, Pranas Domšaitis Gallery and Miniature Museum, aimed at continuing to methodically build a space for contextual learning for children and youths.